

Jak postępować z odpadami w czasie epidemii koronawirusa

Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z Ministerstwem Klimatu przygotował wytyczne ws. postępowania z odpadami wytwarzanymi w czasie występowania zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 i zachorowań na wywoływaną przez niego chorobę COVID-19.

Opracowanie wytycznych związane jest z koniecznością zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania zachorowań na COVID-19.

Kogo dotyczą wytyczne

Wytyczne przeznaczone są dla:

- gmin,
- osób zdrowych objętych kwarantanną oraz dla osób stosujących środki zapobiegawcze np. w miejscu pracy, komunikacji miejskiej, w trakcie zakupów, w celu minimalizacji ryzyka zarażenia i rozprzestrzeniania się koronawirusa,
- osób przebywających w izolacji,
- podmiotów zajmujących się odbiorem odpadów i gospodarowaniem nimi.

Gdzie wyrzucać odpady wytworzone przez osoby zdrowe

Odpady wytworzone przez osoby zdrowe takie jak: środki zapobiegawcze (maseczki, rękawiczki) stosowane np. w miejscu pracy, komunikacji miejskiej, w trakcie zakupów, w celu minimalizacji ryzyka zarażenia i rozprzestrzeniania się koronawirusa, powinny być wrzucane do pojemnika/worka na odpady zmieszane.

Jak postępować z odpadami wytwarzanymi w miejscach kwarantanny lub izolacji

Odpady wytwarzane w miejscach kwarantanny lub izolacji, ze względu na miejsce powstawania oraz na ich skład stanowią odpady komunalne. Jednakże, z uwagi na świadomość, że odpady te wytwarzane będą przez osoby zakażone wirusem SARS-CV-2 lub chore na COVID-19 oraz brak potwierdzonych ustaleń naukowych co do czasu aktywności koronawirusa na powierzchniach różnych materiałów wchodzących w skład odpadu, należy z tymi odpadami postępować zachowując szczególne środki ostrożności.

Wytyczne dla gmin

1. Działanie w porozumieniu z wojewodami, policją czy ośrodkami pomocy społecznej, którzy są dysponentami informacji o adresach osób przebywających w izolacji i na kwarantannie;
2. w miarę możliwości zapewnienie worków w określonym kolorze i/albo oznaczonych symbolem (np. napisem „C”), w celu jednoznacznej identyfikacji odpadów;
3. zapewnienie odbioru nie rzadziej niż co 7 dni oznakowanych worków;
4. zorganizowanie odpowiedniego transportu, bezpośrednio do instalacji unieszkodliwiania odpadów komunalnych oznakowanych worków lub do wyznaczonych przez gminę miejsc zbierania odpadów komunalnych z gospodarstw domowych objętych izolacją;
5. zapewnienie dezynfekcji pojemników wielokrotnego użytku oraz środków transportu odpadów transportujących odpady z gospodarstw domowych lub od osób z grup C.

Wytyczne dla osób zdrowych objętych kwarantanną, dla osób stosujących środki zapobiegawcze np. w miejscu pracy, komunikacji miejskiej, w trakcie zakupów, w celu minimalizacji ryzyka zarażenia i rozprzestrzeniania się koronawirusa

1. Odpady powinny być segregowane i wrzucane do właściwych pojemników (papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, odpady zmieszane);

2. maseczki, rękawiczki i inne środki ochronne stosowane przez osoby zdrowe powinny być uprzednio zebrane w workach, które po zawiązaniu wrzucane są do pojemnika/worka na odpady zmieszane.

Wytyczne dla osób przebywających w izolacji

1. Wysoce zalecane jest, aby odczekać 72 godziny od zamknięcia worka – przed przekazaniem worka z odpadami do odbioru;
2. osoba przebywająca w izolacji umieszcza odpady w worku przeznaczonym na ten cel, w miarę możliwości worek należy spryskać preparatem wirusobójczym;
3. worka z odpadami nie należy wypełniać powyżej trzech czwartych jego pojemności, nie należy go też zgniatać;
4. po wypełnieniu worka, osoba przebywająca w izolacji, zawiązuje worek i po ustaleniu z osobą wynoszącą odpady z miejsca izolacji wystawia worek z odpadami z pomieszczenia, w którym przebywa;
5. osoba wynosząca odpady z miejsca izolacji wkłada (w rękawiczkach) wystawiony przez osobę w izolacji worek do drugiego worka, zawiązuje lub zamyka go i zabezpiecza przed przypadkowym otwarciem w chwili jego odbioru (np. przy pomocy taśmy samoprzylepnej lub sznurka) oraz oznacza datę oraz godzinę zamknięcia worka;
6. worek z odpadami należy przenieść w rękawiczkach do miejsca przeznaczonego do gromadzenia odpadów i umieścić w oznakowanym pojemniku przeznaczonym na te odpady, w miarę możliwości będącego w posiadaniu odbierającego;
7. przed i po każdej czynności związanej z pakowaniem/przenoszeniem odpadów, należy używać rękawic ochronnych, myć i/lub dezynfekować ręce;
8. odpady, których nie można łączyć z innymi odpadami (tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, zużyte świetlówki), powinny być pozostawione w domu w czasie izolacji i przekazane do systemu gminnego, kiedy będzie można opuścić miejsce izolacji.

Wytyczne dla podmiotów zajmujących się odbiorem i gospodarowaniem odpadami

1. Odpady, zgodnie z wstępnymi wytycznymi Komisji Europejskiej, po 9 dniach przestają stanowić zagrożenie;
2. jeżeli specjalnie oznakowany worek, od osób przebywających w izolacji lub kwarantannie, jest rozerwany lub niezamknięty należy w miarę możliwości poinformować osobę, która worek wystawiła (np. przez umieszczenie kartki na drzwiach) o konieczności szczelnego zamykania odpadów;
3. zaleca się, aby odpady selektywnie zebrane były w miarę możliwości magazynowane przez 9 dni przed skierowaniem ich do przetworzenia;
4. odpady w specjalnie oznakowanych workach, od osób przebywających w izolacji lub kwarantannie, nie powinny być przetwarzane z udziałem osób sortujących - w przypadku braku możliwości technicznych przetwarzania wyłącznie na liniach całkowicie zautomatyzowanych bez udziału człowieka, odpady należy kierować bezpośrednio do unieszkodliwiania (zaleca się termiczne przekształcanie lub bezpośrednie składowanie najlepiej na składowiskach z instalacją do aktywnego odgazowania);
5. w przypadku niedoboru personelu w świadczeniu usług odbierania lub zagospodarowywania odpadów zaleca się: zmniejszenie częstotliwości odbioru selektywnie zebranych odpadów z frakcji szkła, papieru, metali i tworzyw sztucznych oraz zapewnienie w pierwszej kolejności przetwarzania odpadów w oznakowanych workach;
6. zaleca się ustanawianie szczególnych warunków pracy dla starszych pracowników;

7. w miarę możliwości i potrzeb zaleca się zapewnienie środków ochrony indywidualnej, tj. okulary lub przyłbice, maski, rękawiczki i ubrania robocze.
8. Osobom mającym bezpośredni kontakt z odpadami gromadzonymi w workach od osób w izolacji i kwarantannie zaleca się stosowanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej (takich jak gogle, przyłbice, maski, rękawiczki, odzież robocza i ochronna) oraz ściśle przestrzeganie podwyższonych norm higieny, w tym częste zmiany i czyszczenie środków ochrony indywidualnej oraz pranie odzieży roboczej; wymiana rękawic. Zaleca się także regularne dezynfekowanie urządzeń, kabin samochodowych i kabin urządzeń na liniach sortowniczych w zakładach; w miarę możliwości częste mycie rąk i ich dezynfekcja oraz wyposażenie pracowników w dozowniki z zalecanym płynem dezynfekcyjnym wirusobójczym do rąk.

Źródło: Ministerstwo Klimatu

Zagrożenie COVID-19 – informacja dla rolników, plantatorów

16.04.2020

UDOSTĘPNIJ:

Podstawowe wymagania

Osoby chore i wykazujące objawy chorobowe nie mogą pracować w zakładach spożywczych, dotyczy to również rolników i ich rodzin. Wynika to zarówno z ogólnych wymagań higienicznych przy produkcji żywności, jak również z aktualnego zagrożenia Covid-19. Dlatego też konieczne jest unikanie bliskiego kontaktu z każdą osobą, która ma objawy chorobowe ze strony układu oddechowego (kichanie, kaszel).

Kolejnym podstawowym wymaganiem jest właściwa higiena rąk. Informacje jak skutecznie myć ręce znajdziemy na stronie: <https://gis.gov.pl/wp-content/uploads/2020/03/mycie-r%C4%85k-A4-druk.pdf>

Obowiązkowe jest też częste stosowanie środków do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu (min. 60%). Informacje jak skutecznie dezynfekować ręce znajdziemy na stronie: https://gis.gov.pl/wp-content/uploads/2020/03/ulotka-dezynfekcja_ra%cc%a8k.pdf

Konieczna jest właściwa higiena dróg oddechowych (kaśłania, kichania). Podczas kaszlu i kichania należy zakryć usta i nos zgiętym łokciem lub chusteczką – jak najszybciej wyrzucić chusteczkę do zamkniętego kosza i umyć ręce, używając mydła i wody lub zdezynfekować je środkami na bazie alkoholu (min. 60%). NIE należy dotykać dłońmi okolic twarzy zwłaszcza ust, nosa i oczu.

W miejscu gdzie produkowana, przechowywana jest żywność, niezbędne jest również częste mycie/dezynfekcja powierzchni roboczych i miejsc często dotykanych takich jak klamki, uchwyty etc.;

Rolnicy, wykonujący prace polowe powinni obserwować swój stan zdrowia i w przypadku wystąpienia symptomów Covid-19 postępować zgodnie z zaleceniami: <https://www.gov.pl/web/koronawirus/podejrzewasz-u-siebie-koronawirusa>

Więcej informacji dotyczących prawidłowych zachowań:

<https://gis.gov.pl/bez-kategorii/dekalog-bezpiecznego-zachowania-podczas-epidemii-koronawirusa/>

Kwarantanna

Rolnik pozostający w kwarantannie jest osobą zdrową mającą potencjalny kontakt z osobą chorą. Jeżeli nie występują u niego objawy zakażenia, może wykonywać prace w swoim gospodarstwie. Nie może jednakże opuszczać terenu gospodarstwa i mieć kontaktu z innymi osobami. Należy zachować wysoki poziom higieny (mycie rąk, dezynfekcja rąk i powierzchni etc). Dopuszczalne jest prowadzenie na terenie

gospodarstwa prac polowych i zajmowanie się inwentarzem, jednakże zalecane jest stosowanie maseczki. W przypadku wystąpienia objawów COVID-19 czynności te nie mogą być wykonywane.

Dystans społeczny i środki ochrony osobistej

Wszystkich, a więc również rolników obowiązują przepisy dotyczące dystansu społecznego, w tym konieczność utrzymania co najmniej 2-metrowej odległości między pieszymi. Dotyczy to także rodzin i bliskich (poza rodzicami z dziećmi wymagającymi opieki -do 13 roku życia i osobami niepełnosprawnymi lub niemogącymi się samodzielnie poruszać i ich opiekunów).

Aktualnie zakaz przemieszczania się na terytorium RP nie dotyczy przemieszczania się danej osoby w celu:

- wykonywania czynności zawodowych lub zadań służbowych;
- pozarolniczej działalności gospodarczej;
- prowadzenia działalności rolniczej lub prac w gospodarstwie rolnym;
- lub realizacji zadań mających na celu ochronę i zabezpieczenie upraw i pól rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez zwierzynę lub przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zwierząt lub zakupu towarów i usług z tym związanych.

Obowiązek zakrywania nosa i ust nie dotyczy rolników podczas pracy w gospodarstwie rolnym, czy też podczas przebywania na terenie prywatnym wokół domu.

Jednak, gdy działalność rolnika wymaga uczestnictwa innych osób niż domownicy (np. sortowanie, obieranie, krojenie warzyw/owoców) stanowiska pracy poszczególnych osób muszą być oddalone od siebie o co najmniej 1,5 metra. Jeśli nie można zapewnić takiej odległości z obiektywnych względów – gdy zbyt małe są odległości pomiędzy stanowiskami pracy, na linii produkcyjnej to pracownicy powinni stosować środki ochrony osobistej związanej ze zwalczaniem epidemii, a więc przede wszystkim maseczki.

Bardzo ważne jest prawidłowe noszenie, zakładanie i zdejmowanie maseczek i rękawiczek, dlatego zachęcamy do zapoznania się z informacjami jak prawidłowo to zrobić na naszej stronie:

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/jak-prawidlowo-nalozyc-i-zdjac-maseczke/>

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/koronawirus-jak-prawidlowo-nalozyc-i-zdjac-rekawice/>

W przypadku stosowania rękawiczek powinny być one zmieniane często, szczególnie po wszelkich czynnościach nie związanych z żywnością, przykładowo – ręczne otwieranie/zamykanie drzwi, wyrzucanie śmieci. Stosowanie rękawiczek może być dobrym środowiskiem dla rozwoju drobnoustrojów na powierzchni rąk, więc po zdjęciu rękawiczek ręce muszą być zawsze umyte. Należy unikać dotykania twarzy i oczu w trakcie noszenia rękawiczek. Używanie rękawiczek nie może zastąpić mycia rąk.

Higiena produkcji rolnej

Przedsiębiorców branży spożywczej w UE w tym rolników obowiązują surowe przepisy dotyczące higieny żywności, a ich wdrażanie podlega kontrolom urzędowym. Wymagania higieniczne wdrożone przez podmioty działające na rynku spożywczym, w tym również producentów rolnych mają na celu zapobieganie zanieczyszczeniu żywności przez jakiegokolwiek patogeny, a zatem będą również miały na celu zapobieganie zanieczyszczeniu żywności przez wirus odpowiedzialny za COVID-19.

Rolnicy powinni uczestniczyć jak najczęściej w dostępnych szkoleniach z zakresu higieny i bezpieczeństwa żywności.

Bardzo ważne jest zapewnienie wszystkim osobom zaangażowanym z prace polowe dostępu do toalet, wody i środków do mycia i dezynfekcji rąk.

Więcej informacji dot. obowiązków w zakresie higieny produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego można znaleźć na stronie:

<https://gis.gov.pl/zywnosc-i-woda/normy-i-prawo/informacja-dla-plantatorow-i-punktow-skupu-owocow-i-warzyw/>

Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności opublikował w dniu 9 marca 2020 r. stanowisko, iż zgodnie z aktualną wiedzą nie ma dowodów na to, że żywność może być źródłem lub pośrednim ogniwem transmisji wirusa SARS COV-2.

W związku z obecną sytuacją dotyczącą ryzyka zakażenia koronawirusem oraz wątpliwościami konsumentów i przedsiębiorców dotyczącymi bezpieczeństwa żywności, w szczególności żywności nieopakowanej, w tym warzyw i owoców na stronie internetowej Głównego Inspektora Sanitarnego można znaleźć pytania i odpowiedzi w tym zakresie <https://gis.gov.pl/aktualnosci/qa-dotyczace-zywnosci-i-koronawirusa/>

Wszelkie aktualne informacje znajdują się również na stronie: <https://www.gov.pl/web/koronawirus>

Targowiska i bazar

Zarządcy targowisk/bazarów powinni postępować zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 25.03.2020 r dla targowisk i bazarów, na których sprzedawana jest żywność, w celu zapobiegania zagrożeniu jakim jest ryzyko zakażenia COVID-19.

W ww. zaleceniach należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie właściwej higieny rąk (mycie i dezynfekcję) przez prowadzących sprzedaż, ale również obsługę targowiska i dostawców, a więc także rolników. Osoby, która ma objawy chorobowe, również ze strony układu oddechowego, nie powinny być dopuszczone do pracy. Należy stosować zasady bezpieczeństwa żywności i zapewnić aby zachowana została bezpieczna odległość klient-klient, klient-sprzedawca, sprzedawca-sprzedawca. Wskazane jest też ograniczenie ilości punktów sprzedaży na

targowisku, tak aby zapewnić odstępy między poszczególnymi stoiskami. Zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami ilość osób przebywających na terenie targowiska powinna być nie większa niż do trzech osób przy jednym stoisku. Bardzo ważna jest dbałość o czystość i higienę całego targowiska, w tym zarządzanie odpadami, wywóz śmieci, regularne sprzątanie, zintensyfikowanie mycia i dezynfekcji toalet. Wskazane jest ustalenie harmonogramów dezynfekcji obiektów ogólnodostępnymi środkami. Cały dokument znajduje się na stronie:

<https://gis.gov.pl/aktualnosci/targowiska-bazary-na-ktorych-sprzedawana-jest-zywnosc-zalecane-dzialania-zapobiegajace-zagrozeniu-epidemiologicznemu-covid-19-koronawirus/>

W związku ze stale zmieniającą się sytuacją epidemiczną należy na bieżąco śledzić przepisy prawa oraz wytyczne na stronie <https://www.gov.pl/web/koronawirus> oraz www.gis.gov.pl

